

KOMISJONI TEATIS

Kriteeriumid, mis võimaldavad analüüsida üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga

(2021/C 528/02)

1. SISSEJUHATUS

1. Käesolevas teatises antakse juhiseid üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide riikliku rahastamise hindamiseks liidu riigiabi eeskirjade kohaselt.
2. Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid võivad anda väga olulise panuse liidu tööstuse ja majanduse kestlikku majanduskasvu, töökohtade loomisse, konkurentsivõimesse ja vastupidavusse ning tugevdada selle avatud strateegilist autonoomiat, võimaldades piiriülese koostöö kaudu läbimurdelisi innovatsiooni- ja taristuprojekte, millel on positiivne ülekanduv mõju siseturule ja ühiskonnale tervikuna.
3. Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid võimaldavad koondada kogu liidu teadmisi, oskusi, finantsvahendeid ja ettevõtjaid, et kõrvaldada tõsiseid turutõrkeid või süsteemseid vigu ning tegelda ühiskonnaprobleemidega, mis muidu jääksid lahendamata. Nende eesmärk on tuua kokku avalik ja erasektor, et võtta ette ulatuslikke projekte, mis annavad märkimisväärset kasu liidule ja selle kodanikele.
4. Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid võivad toetada kõiki poliitikavaldkondi ja meetmeid, mille eesmärk on saavutada ühiseid Euroopa eesmärke, eelkõige Euroopa rohelist kokkulepet⁽¹⁾, digistrateegiat⁽²⁾, Euroopa digikümnendit⁽³⁾, Euroopa uut tööstusstrateegiat⁽⁴⁾ ja selle uuendust⁽⁵⁾, Euroopa andmestrateegiat⁽⁶⁾ ning Next Generation EUD⁽⁷⁾. Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid võivad aidata kaasa ka kestlikule taastumisele pärast tõsiseid majandushäireid nagu need, mida põhjustas COVID-19 pandeemia, ning toetada jõupingutusi liidu sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime tugevdamiseks.
5. Võttes arvesse uut ajakohastatud tööstusstrateegiat ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) strateegiat⁽⁸⁾, on oluline, et VKEd ja idufirmad saaksid osaleda üleeuroopalist huvi pakkuvates tähtsates projektides ja neist kasu saada. Komisjon võtab hindamisel arvesse kõiki asjaolusid, mis osutavad, et teatatud abi ei moonuta tõenäoliselt põhjendamatult konkurentsi, näiteks selle summa tõttu.
6. Üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide rakendamine nõuab tihti avaliku sektori asutuste märkimisväärset osalust, kui turg muidu selliseid projekte ei rahastaks. Käesolevas teatises sätestatakse juhul, kui selliste projektide riiklik rahastamine kujutab endast riigiabi, kohaldatavad eeskirjad, mille alusel käsitada üleeuroopalist huvi pakkuvatele tähtsatele projektidele antavat riigiabi siseturuga kokkusobivana. Eeskirjade eesmärk on eelkõige tagada, et selline abi ei kahjusta põhjendamatul määral liikmesriikidevahelisi kaubandustingimusi, ning piirata sellise abi mõju kaubandusele ja konkurentsile minimaalselt vajalikuga.
7. ELi toimimise lepingu (edaspidi „leping“) artikli 107 lõike 3 punktis b on sätestatud, et „abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks“ võib pidada siseturuga kokkusobivaks. Seepärast esitatakse käesolevas teatises suunised kriteeriumide kohta, mida komisjon kohaldab üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimiseks antud riigiabi hindamisel. Esiteks sätestatakse kohaldamisala ning seejärel esitatakse loend kriteeriumidest, mille abil komisjon hindab üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide olemust ja olulisust lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b kohaldamise eesmärgil. Seejärel selgitatakse, kuidas komisjon hindab üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide riikliku rahastamise kokkusobivust riigiabi eeskirjadega.

⁽¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“, COM(2019) 640 final, 11. detsember 2019.

⁽²⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa digituleviku kujundamine“, COM(2020) 67 final, 19. veebruar 2020.

⁽³⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“, COM(2021), 118 final, 9. märts 2021.

⁽⁴⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa uus tööstusstrateegia“, COM(2020) 102 final, 10. märts 2020.

⁽⁵⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“, COM(2021) 350 final, 5. mai 2021.

⁽⁶⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa andmestrateegia“, COM(2020) 66 final, 19. veebruar 2020.

⁽⁷⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa võimalus: parandame veid ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks“, COM(2020), 456 final, 27. mai 2020.

⁽⁸⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „VKEde strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks“, COM(2020) 103 final, 10. märts 2020.

8. Teatise ei välistata võimalust, et üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimiseks antud abi võib käsitada siseturuga kokkusobivana lepingu muude sätete, eelkõige artikli 107 lõike 3 punkti c alusel. Need lepingu sätted ei pruugi siiski täielikult käsitleda üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide asjakohasust, eripära ega omadusi. Need projektid võivad nõuda konkreetseid abikõlblikkus-, kokkusobivus- ja menetluseeskirju, nagu on sätestatud käesolevas teatises.

2. KOHALDAMISALA

9. Komisjon kohaldab käesolevas teatises sätestatud põhimõtteid üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide suhtes kõigis majandussektorites.
10. Neid põhimõtteid ei kohaldata alljärgnevale:
- (a) meetmed, mis kujutavad endast abi raskustes olevatele ettevõtjatele, nagu on määratletud päästmise ja ümberkorraldamise suunistes ⁽⁹⁾, välja arvatud ettevõtjad, kes ei olnud raskustes 31. detsembri 2019. aasta seisuga, kuid sattusid raskustesse 1. jaanuaril 2020 või hiljem kuni ajutise raamistiku ⁽¹⁰⁾ kohaldamise lõpuni;
  - (b) meetmed, mis kujutavad endast erakorralist abi ettevõtjatele, kellele komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks;
  - (c) abimeetmed, kui meede ise, selle tingimuste või rahastamisviisiga kaasneks paratamatult liidu õiguse rikkumine ⁽¹¹⁾, eelkõige järgneva puhul:
    - (i) abimeetmed, mille puhul abi andmise tingimuseks on abisaaja peakorteri asumine asjaomases liikmesriigis või tegutsemise peamiselt selles liikmesriigis;
    - (ii) abimeetmed, mille puhul on abi andmise tingimus, et abisaaja kohustub kasutama riigis toodetud tooteid või seal pakutavaid teenuseid;
    - (iii) abimeetmed, mis piiravad abisaaja võimalust kasutada teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni tulemusi teises liikmesriigis.

3. RAHASTAMISKÕLBLIKKUSE KRITERIUMID

11. Selleks et teha kindlaks, kas projekt kuulub lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b kohaldamisalasse, kohaldab komisjon käesoleva teatise punktides 3.1, 3.2 ja 3.3 sätestatud kriteeriume.

3.1. Projekti määratlus

12. Abitaotlus peab käsitlema üksikprojekti, mille eesmärgid ja elluviimise tingimused (sh osavõtjad ja rahastamine) on selgelt määratletud ⁽¹²⁾.
13. Komisjon võib käsitada abikõplikuna ka „integreeritud projekti“, st rühma üksikprojekte, mis on koondatud ühise struktuuri, tegevuskava või programmi alla, millel on ühine eesmärk ja mis põhineb ühtsel süsteemsel lähenemisviisil. Integreeritud projekti üksikosad võivad olla seotud tarneahela eri tasanditega, kuid peavad üksteist täiendama ja pakkuma olulist lisaväärtust olulise üleeuroopalise eesmärgi saavutamiseks ⁽¹³⁾.

⁽⁹⁾ Suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (ELT C 249, 31.7.2014, lk 1). Nagu on selgitatud kõnealuste suuniste punktis 23, ei saa juhul, kui raskustes oleva ettevõtja eksistents on sattunud ohtu, kasutada seda äriühingut muude poliitiliste eesmärkide saavutamise vahendina, enne kui tema elujõulisus on tagatud.

⁽¹⁰⁾ Komisjoni teatis „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis“ (ELT C 91I, 20.3.2020, lk 1) ja selle muudatused.

⁽¹¹⁾ Vt nt kohtuasi C-156/98, *Saksamaa vs. komisjon* (2000), ECLI:EU:C:2000:467, punkt 78, ja kohtuasi C-333/07, *Régie Networks vs. Rhone Alpes Bourgogne* (2008), ECLI:EU:C:2008:764, punktid 94 kuni 116.

⁽¹²⁾ Teadus- ja arendusprojektide puhul tuleb juhul, kui kaks või enam projekti ei ole üksteisest selgelt eristatavad ning eelkõige siis, kui neil eraldivõetuna puudub tehnoloogilise edu saavutamise tõenäosus, käsitada neid ühe projektina.

⁽¹³⁾ Edaspidi nimetatakse nii üksikprojekti kui ka integreeritud projekti lihtsalt projektiks.

3.2. Üleeuroopaline huvi

3.2.1. Kumulatiivsed üldkriteeriumid

14. Projekt peab olema konkreetne, selge ja tuvastatav oluline panus liidu eesmärkide või strateegiate saavutamisse ning sel peab olema märgatav mõju kestlikule majanduskasvule, näiteks olema ülitähtis muu hulgas Euroopa rohelise kokkuleppe, digistrateegia, Euroopa digikümneni ja Euroopa andmestrateegia, Euroopa uue tööstusstrateegia, Next Generation EU, Euroopa terviselüüdi⁽¹⁴⁾, teadusuuringute ja innovatsiooni uue Euroopa teadusruumi⁽¹⁵⁾, ELi uue ringmajanduse tegevuskava⁽¹⁶⁾ või ELi eesmärgi jaoks saada aastaks 2050 kliimanetraalseks.
15. Projekt peab näitama, et selle eesmärk on kõrvaldada olulised turutõrked või süsteemsed puudused, mis takistavad projekti elluviimist samas ulatuses või samal viisil, kui abi ei anta, või lahendada ühiskondlikud probleemid, mida ei ole võimalik muul viisil piisavalt lahendada.
16. Juhul kui projekti olemus ei nõua väiksemat osalejate arvu⁽¹⁷⁾, peab selles osalema tavajuhul vähemalt neli liikmesriiki ning sellest saadav kasu ei tohi piirduda rahastavate liikmesriikidega, vaid peab levima liidu territooriumil laiemalt. Projektist saadav kasu tuleb selgelt, konkreetselt ja äratuntavalt kindlaks määrata⁽¹⁸⁾.
17. Kõigile liikmesriikidele tuleb anda reaalne võimalus kujunemisejärgus projektis osaleda. Teavitavad liikmesriigid peavad näitama, et kõiki liikmesriike on võimalikust eesolevast projektist teavitatud, näiteks kontaktide, liitude, kohtumiste või kontaktide loomise ürituste kaudu, kaasates ka VKEsid ja idufirmasid, ning neile on antud võimalus osaleda.
18. Projektist saadav kasu ei tohi piirduda asjaomaste ettevõtete või sektoriga, vaid sellel peab olema laiem tähtsus liidu majandusele ja ühiskonnale ülekanduva positiivse mõju kaudu (nt süsteemne mõju väärtusahela mitmele tasandile, eelnevatele või järgnevatele turgudele, alternatiivne kasutus muudes sektorites või üleminek ühelt transpordiliigilt teisele), mis on määratletud selgelt, konkreetselt ja äratuntavalt.
19. Projekt peab hõlmama olulist abisaajapoolset kaasrahastust⁽¹⁹⁾.
20. Liikmesriigid peavad esitama tõendid selle kohta, kas projekt vastab olulise kahju ärahoidmise põhimõttele määruse (EL) 2020/852⁽²⁰⁾ artikli 17 või muude võrreldavate meetodite tähenduses. Kaaludes abi üldist positiivset mõju konkurentsile ja selle negatiivset mõju kaubandusele, peab komisjon selle põhimõtte järgimist oma hinnangus oluliseks teguriks. Üldiselt ei ole investeringutel, mis kahjustavad märkimisväärselt keskkonnaeesmärke määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses, tõenäoliselt piisavalt positiivset mõju, et kaaluda üles nende negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele. Projekti positiivset mõju olulistele turu- või süsteemsetele puudustele või ühiskondlikele probleemidele, mida ei ole võimalik muul viisil lahendada, hinnatakse igal juhul individuaalselt.

⁽¹⁴⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa terviselüüdi loomine: ELi vastupanuvõime suurendamine piiriüleste terviseohtude suhtes“, COM(2020) 724 final, 11. november 2020.

⁽¹⁵⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks“, COM(2020) 628 final, 30. september 2020.

⁽¹⁶⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“, COM(2020) 98 final, 11. märts 2020.

⁽¹⁷⁾ Erandjuhul võib nõuetekohaselt põhjendatud asjaolude korral olla õigustatud väiksem osalejate liikmesriikide arv, kuid neid ei või olla alla kahe, näiteks juhul, kui projekt on seotud ühendatud teadusuuringute taristute ja TEN-T projektidega, mis on põhimõtteliselt rahvusvahelise tähtsusega, sest need moodustavad osa füüsiliselt seotud piiriülesest võrgust või on olulised piiriülese liikluskorralduse või koostalitlusvõime parandamiseks, või kui projekti rahastatakse ELi vahenditest, mille puhul liikmesriikide koostööd käsitlevad õigusnormid nõuavad väiksemat arvu osalevaid liikmesriike. Igal juhul tuleb projektid kavandada läbipaistval viisil kooskõlas punktiga 17.

⁽¹⁸⁾ Ainuüksi asjaolust, et projekti teostavad eri riikides asuvad ettevõtjad või teadusuuringute taristut kasutavad hiljem eri riikides asutatud ettevõtjad, ei piisa selleks, et projekti saaks käsitada üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projektina. Kohus on toetanud komisjoni seisukohta, et projekti võib artikli 107 lõike 3 punkti b kohaldamisel kirjeldada üleeuroopalist huvi pakkuva projektina, kui see on osa rahvusvahelisest ELi programmist, mida toetavad ühiselt mitme liikmesriigi valitsused või mis tuleneb mitme liikmesriigi kooskõlastatud meetmest võitluses ühise ohu vastu. Liidetud kohtuasjad C-62/87 ja 72/87: *Exécutif régional wallon ja SA Glaverbel vs. komisjon* (1988), ECLI:EU:C:1988:132, punkt 22.

⁽¹⁹⁾ Kaasrahastamise hindamisel võtab komisjon arvesse teatavate sektorite ja VKEde spetsiifilisi jooni. Erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud asjaoludel võib komisjon pidada abi õigustatuks isegi juhul, kui abisaaja ei osale olulisel määral kaasrahastamises.

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13). Meetmete puhul, mis on identsed taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate meetmetega, mille nõukogu on heaks kiitnud, loetakse nende vastavus olulise kahju ärahoidmise põhimõttele täidetuks, kuna seda on juba kontrollitud.

3.2.2. Üldised positiivsed näitajad

21. Lisaks punktis 3.2.1 sätestatud kumulatiivsetele kriteeriumidele võtab komisjon positiivse seisukoha liikmesriikide soovitatud järgmiste elementide suhtes:
- (a) projekti on kaasatud ka komisjon või mõni juriidiline isik, kellele komisjon on delegeerinud oma volitused, nagu näiteks Euroopa Investeerimispank ja Euroopa Investeerimisfond;
  - (b) projekti väljalamistamisele on kaasatud ka komisjon või mõni juriidiline isik, kellele komisjon on delegeerinud oma volitused, tingimusel et kõnealune isik tegutseb selle ülesande täitmiseks rakendusstruktuurina;
  - (c) projekti juhtimisstruktuur hõlmab komisjoni või mõnda juriidilist isikut, kellele komisjon on delegeerinud oma volitused, ja osalevaid liikmesriike;
  - (d) projekt hõlmab olulisi koostöömeetmeid, pidades silmas koostööpartnerite arvu, eri sektorite organisatsioonide või eri suurusega ettevõtjate kaasamist, eelkõige eri liikmesriikide suurettevõtjate ning VKEde ja idufirmade koostööd ning toetab ebasoodsamas olukorras olevate piirkondade arendamist;
  - (e) projekt hõlmab liidu fondi ⁽²¹⁾ poolset kaasrahastamist otsese, kaudse või jagatud eelarve täitmise raames;
  - (f) projekt kaasab märkimisväärse panuse sõltumatutelt investoritelt ⁽²²⁾;
  - (g) projekt on suunatud sellele, et kõrvaldada selgelt määratletud ja märkimisväärne strateegiline sõltuvus.

3.2.3. Erikriteeriumid

22. Teadus-, arendus- ja innovatsiooniprojektid peavad olema tõeliselt uuenduslikud või looma teadus- ja arendustegevuse või innovatsiooniga olulist lisaväärtust, pidades silmas asjaomase sektori tehnika taset ⁽²³⁾.
23. Esmakordse tööstusliku kasutuselevõtu projektid peavad võimaldama uue teadus- ja innovatsioonimahuka toote või teenuse väljatöötamist või täiesti uudse tootmisprotsessi kasutuselevõtmist. Olemasolevate seadmete korrapärase ajakohastamine innovatsioonita ja olemasolevate toodete uute versioonide väljatöötamine ei kvalifitseeru esmakordseks tööstuslikuks kasutuselevõtuks.
24. Esmakordse tööstusliku kasutuselevõtu all mõeldakse käesolevas teatises katserajatiste täiustamist, näidistehaseid või uuenduslikke seadmeid ja rajatiseid, mida kasutatakse katsefaasile järgnevatel etappidel (sh testimisetapis) ja partiidena tootmise sisseseadmisel, kuid see ei hõlma masstootmist ega müüki ⁽²⁴⁾. Esimese tööstusliku kasutuselevõtu lõpu kindlaksmääramisel võetakse muu hulgas arvesse asjakohaseid teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga seotud tulemusnäitajaid, mis osutavad võimele alustada masstootmist. Esmakordset tööstuslikku kasutuselevõttu võib rahastada riigiabiga, kui esmakordsele tööstuslikule kasutuselevõtule eelneb teadus- ja arendustegevus ja innovatsioon ning ka tööstuslik kasutuselevõtt ise hõlmab olulise osana teadus- ja arendustegevust ja innovatsiooni, mis on projekti edukaks rakendamiseks tingimata vajalik. Esmakordset tööstuslikku kasutuselevõttu ei pea läbi viima sama üksus, mis tegeles teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga, eeldusel et esmakordse tööstusliku kasutuselevõtu üksus omandab õigused kasutada varasema teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni tulemusi ning projektis on kirjeldatud nii teadus- ja arendustegevust ja innovatsiooni kui ka esmakordset tööstuslikku kasutuselevõttu.
25. Keskkonna-, energeetika-, transpordi-, tervishoiu- või digisektori taristuprojektid, niivõrd kui need ei ole hõlmatud punktidega 22 ja 23, peavad olema väga olulised liidu keskkonna-, kliima-, energia- (sealhulgas energiavarustuse kindlus), transpordi-, tervishoiu-, tööstus- või digistrateegia jaoks või mõjutama oluliselt siseturgu, hõlmates, kuid mitte ainult, neid konkreetseid sektoreid, ning neid võib toetada seni, kuni need hakkavad ehitamise järel täielikult toimima.

⁽²¹⁾ Liidu rahalised vahendid, mida keskselt haldavad ELi institutsioonid, asutused, ühissettevõtted või muud organid ja mis ei ole otseselt või kaudselt liikmesriikide kontrolli all, ei kujuta endast riigiabi. Riigiabi võib liita rahastamisega liidu fondist tingimusel, et on täidetud punktis 35 sätestatud tingimus.

⁽²²⁾ Osalust materiaalse ja immateriaalse vara ning maa kujul tuleb kajastada turuhinnaga.

⁽²³⁾ See võiks hõlmata, kui see on asjakohane, järkjärgulist lähenemist tehnika tasemele, ja kui osalevas projektis on selgelt ja usutavalt seatud eesmärk seda tehnika taset nihutada ja kirjeldatud, kuidas seda tehakse.

⁽²⁴⁾ Mõiste „äritegevus“ ei hõlma katsetapiga seotud piiratud müüki, kui see on konkreetse sektoris vajalik, sealhulgas valimi- või tagasisidemüüki ega sertifitseerimismüüki.

3.3. Projekti olulisus

26. Et projekti saaks käsitada üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projektina, peab see olema oluline kvantitatiivselt või kvalitatiivselt. Projekt peab olema eriti tähtis kas mahu või ulatuse poolest või olema seotud suure tehnoloogilise või finantsriski või mõlemaga. Projekti tähtsuse kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse punktis 3.2 sätestatud kriteeriume.

4. SISETURUGA KOKKUSOBIVUSE KRITERIUMID

27. Hinnates üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimiseks antud abi kokkusobivust siseturuga lähtuvalt lepingu artikli 107 lõike 3 punktist b, võtab komisjon arvesse käesoleva teatise punktides 4.1, 4.2 ja 4.3 sätestatud kriteeriume ⁽²⁵⁾.
28. Tasakaalustatuse kriteeriume kohaldades hindab komisjon punkti 4.2 tähenduses, kas abi eeldatav positiivne mõju kaalub üles selle võimaliku negatiivse mõju.
29. Projekti olemust arvesse võttes võib komisjon leida, et kui projekt vastab 3. jaos sätestatud abikõlblikkuse kriteeriumidele, võidakse eeldada integreeritud projekti üksikkomponentide puhul olulise turutõrke või süsteemse puuduse olemasolu ning panust üleeuroopalist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisse.

4.1. Abi vajalikkus ja proportsionaalsus

30. Abiga ei tohi subsideerida sellise projekti kulusid, mida ettevõtted kannaks igal juhul, ja sellega ei tohi hüvitada majandustegevuse tavalist äririski. Projekti elluviimine ilma abita peaks olema võimatu või olema võimalik üksnes väiksemas suurusjärgus, kitsamas ulatuses, ebapiisava kiirusega või erineval viisil, mis märkimisväärselt vähendaks projektist oodatavat kasu ⁽²⁶⁾. Abi peetakse proportsionaalseks ainult juhul, kui väiksema abiga ei ole võimalik saavutada sama tulemust.
31. Liikmesriigid peavad esitama komisjonile abi saava projekti kohta piisavalt teavet ning samuti põhjaliku kirjelduse vastupidise stsenaariumi kohta, mille puhul abitaotleja ei saa abi ühelki liikmesriigilt ⁽²⁷⁾. Vastupidine stsenaarium võib seisneda alternatiivse projekti puudumises, kui tõendid kinnitavad, et see on kõige tõenäolisemalt vastupidine, või võib see olla abisaajate sisemises otsusetegemises kaalutud alternatiivprojekt või osaliselt või täielikult väljaspool ELi elluviidav alternatiivprojekt. Abisaajate esitatud vastupidise stsenaariumi usaldusväärsuse tõendamiseks palutakse teavitaval liikmesriikidel esitada abisaajate asjakohased sisedokumendid, nagu juhatuse ettekanded, analüüsid, aruanded ja uuringud ⁽²⁸⁾.
32. Alternatiivse projekti puudumisel kontrollib komisjon, et abisumma ei ületaks abi saava projekti piisavat kasumlikkust tagavat miinimumi, võimaldades näiteks saavutada projekti sisemise tulumäära, mis vastab sektori või asjaomase ettevõtja vastavale võrdlusnäitajale. Selleks otstarbeks võib kasutada ka tavalisi tulumäärasid, mida abisaajad muude sarnaste investeerimisprojektide puhul tavaliselt eeldavad, äriühingu kui terviku kapitalikulu või asjaomases majandusharus tavapärastel täheldatud tulumäärasid. Arvesse tuleb võtta kogu asjakohast eeldatavat kulu ja tulu projekti kestuse jooksul.
33. Abi lubatud ülemmäär kindlaksmääramisel lähtutakse abikõlblike kuludega seotud rahastamispuudujäägist. Kui rahastamispuudujäägi analüüs seda lubab, võib abi osakaal katta kõik abikõlblikud kulud. Rahastamispuudujäägi all mõistetakse asjaomase diskontotehuri alusel (mis kajastab tulumäära, mida abisaajal on vaja projekti läbiviimiseks, pidades eelkõige silmas sellega seotud riske) jooksvale väärtusele diskonteeritud positiivsete ja negatiivsete rahavoogude vahet investeeringu eluea jooksul. Abikõlblikud kulud on sätestatud lisas ⁽²⁹⁾.

⁽²⁵⁾ Euroopa Kohus on näinud komisjonile ette kaalutusõiguse hindamiseks üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide kokkusobivust siseturuga. Liidetud kohtuasjad C-62/87 ja 72/87: Exécutif régional wallon ja SA Glaverbel vs. komisjon (1988), ECLI: EU:C:1988:132, punkt 21.

⁽²⁶⁾ Abitaotlus peab eelnema tööde alustamisele, mis on kas investeringuga seotud ehitustööde alustamine või esimene kindel kohustus tellida seadmeid või muu kohustus, mis teeb investeringu pöördumatuks (olenevalt sellest, kumb on varajasem). Maa ostmist ja ettevalmistustöid, nagu lubade saamist ja esialgseid teostatavusuuringuid, tööde alustamiseks ei peeta.

⁽²⁷⁾ VKEdel projektide puhul võib vastupidine stsenaarium seisneda alternatiivse projekti puudumises, nagu on osutatud punktis 32.

⁽²⁸⁾ Kui esitatav teave kuulub ametisaladuse hoidmise kohustuse alla, tuleb seda käidelda kooskõlas nõukogu 13. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1589 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ELi toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9) artikliga 30.

⁽²⁹⁾ Integreeritud projekti korral tuleb abikõlblikud kulud esitada eraldi iga üksikprojekti kohta.

34. Kui näiteks äriühingu sisedokumentidega tõendatakse, et abi saajal on selge valik, kas rakendada abi saav projekt või alternatiivne ilma abita projekt, võrdleb komisjon abi saava projekti investeeringu ja abi mitteandmise korral tehtava investeeringu eeldatavat nüüdispuhasväärtust, võttes arvesse erinevate äristsenaariumide tõenäosust.
35. Üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimiseks antavat riigiabi võib kumuleerida liidu rahaliste vahendite või muu riigiabiga, tingimusel et samadele abikõlblikele kuludele antud riikliku rahastamise kogusumma ei ületa kõige soodsamat rahastamismäära, mis on sätestatud kohaldatavates liidu õigusnormides.
36. Täiendava kaitsemeetmena, millega tagatakse, et riigiabi jääb proportsionaalseks ja piirdub vajalikuga, võib komisjon nõuda, et teavitav liikmesriik võtaks kasutusele tagastamismehhanismi⁽³⁰⁾. Tagastamismehhanism peaks tagama täiendava tulu tasakaalustatud jaotuse, kui projekt on teatatud rahastamispuudujäägi analüüsis prognoositut tulutoovam, ning seda tuleks kohaldada üksnes nende investeeringute suhtes, mille tulumäär on tagantjärele saadud rahavootulemuste ja riigiabi väljamaksete põhjal suurem kui abisaaja kapitalikulu. Kõik sellised tagastamismehhanismid tuleks eelnevalt selgelt kindlaks määrata, et tagada abisaajatele rahaline prognoositavus ajal, kui nad otsustavad projektis osalemise üle. Selline mehhanism tuleks kavandada nii, et abisaajatel säiliks tugev stiimul maksimeerida investeeringute ja projektide tulemuslikkust.
37. Komisjon võtab oma analüüsis arvesse järgmisi aspekte:
- (a) kavandatud muutuse kirjeldus: liikmesriik peab selgelt määratlema käitumismuutuse, mis riigiabist eeldatavasti tuleneb, st kas käivitatakse uus projekt või suurendatakse projekti mahtu, ulatust, kiirust või piiriülest mõõdet. Käitumise muutuse kindlakstegemiseks tuleb võrrelda kavandatava tegevuse eeldatavat tulemust ja taset abi andmise ja mitteandmise korral. Stsenariumide erinevus näitab abimeetme toimet ja ergutavat mõju;
  - (b) tulusus: kui projekt iseenesest ei ole eraettevõtte jaoks piisavalt tulus, kuid toob olulist kasu ühiskonnale, on abil tõenäoliselt ergutav mõju.
38. Rahvusvahelise kaubanduse tegelike või võimalike otsuste või kaudsete moonutuste kõrvaldamiseks võib komisjon võtta arvesse tõika, et konkurendid väljaspool liitu on kaudselt või otseselt saanud viimase kolme aasta jooksul või hakkavad saama samaväärse osatähtsusega abi samalaadsete projektide jaoks. Kui aga rahvusvahelise kaubanduse moonutused ilmnevad tõenäoliselt enam kui kolme aasta pärast, võib vaatlusperioodi sektori iseloomu arvestades vastavalt pikendada. Võimaluse korral esitab liikmesriik komisjonile piisava teabe, mis võimaldab viimasel hinnata olukorda ja eelkõige vajadust võtta arvesse kolmanda riigi konkurendi konkurentsieelist. Kui komisjonil puuduvad tõendid antud või kavandatava abi kohta, võib tema otsus põhineda ka kaudsetel tõenditel. Komisjon võib võtta ka asjakohaseid meetmeid, et kõrvaldada konkurentsimoontused, mis tulenevad väljaspool liitu saadud toetustest.
39. Tõendite kogumisel võib komisjon kasutada oma uurimisvolitusi⁽³¹⁾.
40. Abimeetme valimisel tuleb lähtuda turutõrkest või muust olulisest süsteemsest veast, mida abimeetmega soovitakse kõrvaldada. Näiteks kui probleem, mille leevendamiseks abi antakse, on vähene juurdepääs rahastamisele, peaksid liikmesriigid üldiselt andma abi pigem likviidsustoetusena (nt laen või garantii⁽³²⁾). Kui ettevõttele on vaja pakkuda ka teatavas ulatuses riskide jagamist, tuleks abimeetmeks üldiselt valida tagasimakstav ettemakse. Tagasimakstavat abi võib üldjuhul pidada positiivseks näitajaks.
41. Positiivseks näitajaks peetakse abisaajate valimist konkurentsil põhineva, läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse tulemusena.

4.2. Põhjendamatu konkurentsimoontuste ärahoidmine ja kaalukriteerium

42. Liikmesriigid peavad esitama tõendid selle kohta, et kavandatav abimeede on projekti eesmärgi saavutamiseks asjakohane poliitikavahend. Abimeedet ei peeta sobivaks, kui muude, vähem moonutavate poliitika- või abivahenditega on võimalik saada sama tulemus.
43. Et abi oleks siseturuga kokkusobiv, peab abimeetme negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele olema piiratud ning väiksem kui positiivne mõju Euroopa ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele.

⁽³⁰⁾ VKEde projektide puhul ei ole vaja tagastamismehhanismi rakendada, välja arvatud erandlikel asjaoludel, võttes eelkõige arvesse selliste projektide jaoks teatatud abisummasid.

⁽³¹⁾ Vt nõukogu 13. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1589 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9) artikkel 25.

⁽³²⁾ Garantiina antav abi peab olema ajaliselt piiritletud ja laenuna antava abi suhtes tuleb kohaldada tagasimakseperioodi.

44. Abimeetme negatiivse mõju hindamisel keskendub komisjon oma analüüsis tõenäolisele mõjule, mida abi võib avaldada ettevõtjate konkurentsile asjaomastel tooteturgetel, sealhulgas eelnevatel või järgnevatel turgudel, ning liigse tootmisvõimsuse ohule.
45. Komisjon hindab turulepääsu piiramise ja turgu valitseva seisundi tekkimise ohtu. Taristu⁽³³⁾ ehitamisega seotud projektid peavad vastama taristule avatud ja mittediskrimineeriva juurdepääsu ning mittediskrimineeriva hinnakujunduse ja võrguhalduse põhimõtetele, sealhulgas liidu õiguses sätestatud põhimõtetele⁽³⁴⁾.
46. Komisjon hindab võimalikku negatiivset mõju kaubandusele, sealhulgas ohtu, et liikmesriigid hakkavad üksteise võidu toetusi andma, mis võib tekkida seoses asukohavalikuga.
47. Hinnates võimalikku negatiivset mõju kaubandusele, kaalub komisjon, kas abi antakse tingimusel, et abisaaja tootmisgevus või muu tegevus viiakse üle teisest EMP lepinguosalisest riigist abi andva liikmesriigi territooriumile. Selline tingimus näib kahjustavat siseturgu, olenemata sellest, kui palju töökohti on abisaaja algsest ettevõttest EMPs tegelikult kaotatud, ning ei ole tõenäoline, et mingid positiivsed mõjud seda kompenseeriks.

4.3. Läbipaistvus

48. Liikmesriigid peavad tagama, et komisjoni läbipaistvusmoodulis või ülevaatlikul riigiabi veebisaidil avaldatakse riiklikul või piirkondlikul tasandil järgmine teave:
  - (a) üksikabi andmiseks vastu võetud otsuse ja selle rakendussätete täistekst või link sellele;
  - (b) abi andva(te) asutus(t)e nimi (nimed);
  - (c) iga abisaaja nimi ja tunnus, välja arvatud ärisaladused ja muu konfidentsiaalne teave nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja komisjoni nõusolekul kooskõlas komisjoni teatisega, milles käsitletakse ametisaladust riigiabi otsustes⁽³⁵⁾;
  - (d) abimeede,⁽³⁶⁾ abielement ja kui see on erinev, siis abi nominaalsumma, väljendatuna igale abisaajale antud kogusummana omavääringus;
  - (e) abi andmise kuupäev ja avaldamise kuupäev;
  - (f) abisaaja liik (VKE/suurettevõtte/idufirma);
  - (g) piirkond, kus abisaaja asub (NUTS II tasand või madalam);
  - (h) peamine majandussektor, milles abisaaja tegutseb (NACE rühma tasandil);
  - (i) abi eesmärk.
49. Teabe avaldamise nõue kehtib 100 000 eurot ületava üksikabi puhul. Sellise teabe peab avaldama pärast abi andmise otsuse tegemist, seda peab säilitama vähemalt kümme aastat ja see peab olema üldsusele piiranguteta kättesaadav⁽³⁷⁾.

5. TEAVITAMINE, ARUANDLUS JA KOHALDAMINE

5.1. Teavitamiskohustus

50. Vastavalt lepingu artikli 108 lõikele 3 peavad liikmesriigid komisjoni eelnevalt teavitama kõikidest plaanidest, mis puudutavad riigiabi määramist või muutmist, sh abi üleeuroopalist huvi pakkuvatele tähtsatele projektidele.
51. Samas soovitatakse üleeuroopalist huvi pakkuvast tähtsas projektis osalevatel liikmesriikidel esitada komisjonile võimaluse korral ühine teatis, mis sisaldab üleeuroopalist huvi pakkuvat tähtsat projekti kirjeldavat ja rahastamiskõlblikkust tõendavat ühist teksti.

⁽³³⁾ Kahtluse vältimiseks ei loeta katsetootmisliine taristuks.

⁽³⁴⁾ Kui tegu on energiataristu projektiga, kohaldatakse juhul, kui siseturu õigusaktid seda nõuavad, selle suhtes tariifi- ja liitumissätteid ning eraldamismõndeid.

⁽³⁵⁾ C(2003) 4582 (ELT C 297, 9.12.2003, lk 6).

⁽³⁶⁾ Toetus/intressitoetus; laen / tagasimakstavad ettemaksud / tagasimakstav toetus; garantii; maksusoodustus või -vabastus; riskifinantseerimine; muu. Kui abi antakse mitme meetme kaudu, tuleb esitada abisumma iga meetme kohta eraldi.

⁽³⁷⁾ Teave tuleb avaldada kuue kuu jooksul alates abi andmise kuupäevast. Ebaseadusliku abi korral nõutakse, et liikmesriigid tagaksid kõnealuse teabe avaldamise tagantjärele kuue kuu jooksul alates komisjoni otsuse kuupäevast. Teave peab olema kättesaadav vormingus, mis võimaldab andmeid otsida, väljavõtteid teha ja hõlpsasti internetis avaldada, näiteks CSV- või XML-vormingus.

5.2. Järeldamine ja aruandlus

52. Projekti käigus tuleb esitada korrapäraselt aruandeid. Vajaduse korral võib komisjon nõuda järeldamist.

5.3. Kohaldamine

53. Komisjon kohaldab käesolevas teatises sätestatud põhimõtteid alates 1. jaanuarist 2022.

54. Ta kohaldab neid põhimõtteid kõigi abiprojektide suhtes, millest on teatatud ning mille kohta järelevalveamet peab otsuse tegema 1. jaanuaril 2022 või pärast seda, isegi kui projektidest teatati enne nimetatud kuupäeva.

55. Kooskõlas ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramist käsitleva teatisega ⁽³⁸⁾ kohaldab komisjon teatamata abi suhtes käesolevas teatises sätestatud põhimõtteid, kui abi anti 1. jaanuaril 2022 või pärast seda, ning muudel juhtudel eeskirju, mis kehtisid abi andmise ajal.

⁽³⁸⁾ Komisjoni teatis ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta (EÜT C 119, 22.5.2002, lk 22).

LISA

Rahastamiskõlblikud kulud

- a) Teostatavasuuringud (sh ettevalmistavad tehnilised uuringud) ja projekti elluviimiseks vajalike lubade hankimise kulud.
- b) Vahendite ja seadmete (sh käitiste ja transpordivahendite) kulud sellisel määral ja ajavahemikul, mil neid vahendeid ja seadmeid projektis kasutatakse. Kui vahendeid ja seadmeid ei kasutata projektis kogu nende kasutusea vältel, peetakse abikõlblikuks vaid projekti kestusele vastavaid hea raamatupidamistava kohaselt arvatud amortisatsioonikulusid.
- c) Hoonete, taristu ja maa soetamis- või ehituskulud projektis kasutamise määrale ja kestusele vastavas mahus. Kui neid kulusid ei määrata kindlaks mitte amortisatsioonikulu, vaid omandi üleminekuga seotud kulude või tegelikult tekkinud kapitalikulude põhjal, tuleb maa, hoone või taristu jääkväärtus rahastamispuudujäägist kas eelnevalt või tagantjärele maha arvata.
- d) Muud projekti jaoks vajaliku materjali, varustuse ja samalaadsete toodete kulud.
- e) Patentide ja muu immateriaalse vara omandamise, valideerimise ja kaitsmise kulud. Turutingimustel välisallikast ostetud või litsentsitud lepinguliste teadusuuringute, teadmiste ja patentide kulud ning üksnes projekti jaoks kasutatud nõustamisteenuste ja muude samalaadsete teenuste kulud.
- f) Personali- ja halduskulud (sh üldkulud), mis on otseselt seotud teadus- ja arendustegevuse või innovatsiooniga, sh sellise teadus- ja arendustegevuse või innovatsiooniga, mis on seotud esmakordse tööstusliku kasutuselevõtuga, või mis taristuprojektide puhul on kantud taristu ehitamise ajal.
- g) Esmakordse tööstusliku kasutuselevõtu projektile antava abi puhul kapitali- ja tegevuskulud projekti raames kasutatavas ulatuses ja perioodil, kui tööstuslikule kasutuselevõtule eelneb teadus- ja arendustegevus ja innovatsioon ning ka tööstuslik kasutuselevõtt ise hõlmab olulise osana teadus- ja arendustegevust ja innovatsiooni, mis on vajalik projekti edukaks elluviimiseks. Tegevuskulud peavad olema seotud projekti sellise osaga.
- h) Kui see on põhjendatud, võib aktsepteerida ka muid kulusid, kui need on lahutamatult seotud projekti elluviimisega, v.a punktiga g hõlmamata tegevuskulud.